chronimy **dzieci**

w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych

Podręcznik dla realizatorów

FUNDACJA DZIECI NICZYJE

Fundacja Dzieci Niczyje
ul. Walecznych 59
03-926 Warszawa
tel. 22 616 02 68
e-mail: fdn@fdn.pl
www.fdn.pl

© Fundacja Dzieci Niczyje. Tekst publikacji jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 3.0 Polska. Aby zapoznać się z kopią licencji, należy odwiedzić stronę http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/pl
Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Dzieci Niczyje

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Program „Chronimy Dzieci" jest współfinansowany ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w ramach Rządowego programu na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła" – zadanie publiczne „Bezpieczna i przyjazna szkoła – ocena szkół i placówek systemu oświaty realizujących politykę ochrony dzieci przed agresją i przemocą".

Spis treści

Wprowadzenie 4

Cele podręcznika 5

Część I. Audyt wewnętrzny w placówce 7

Część II. Spełnianie standardów 8

Wskaźniki realizacji standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem w ramach programu „Chronimy Dzieci” 29

Aneks I. Polityka ochrony dzieci (wzór) 33

Załącznik nr 1: Karta interwencji 39

Załącznik nr 2: Monitoring standardów – ankieta. 40

Aneks II. Oświadczenie o niekaralności 41

Aneks III. Wytyczne dotyczące utrwalania wizerunku dziecka (zdjęcia, filmy) 42

Wprowadzenie

Chronimy Dzieci to program certyfikowania placówek edukacyjnych realizujących politykę ochrony dzieci przed przemocą. Program realizowany jest w ramach Rządowego programu na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła" – jako zadanie publiczne pod nazwą „Bezpieczna i przyjazna szkoła – ocena szkół i placówek systemu oświaty realizujących politykę ochrony dzieci przed agresją i przemocą".

Celem programu *Chronimy Dzieci* jest ochrona dzieci przed przemocą ze strony osób dorosłych (rodziców, opiekunów, pracowników placówki) oraz rówieśników. Program realizowany jest poprzez wdrażanie standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem zapisanych w polityce ochrony dzieci ustalonej w placówce oraz podnoszenie kompetencji personelu i rodziców w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Program zakłada również przekazanie dzieciom i młodzieży wiedzy na temat unikania zagrożeń w świecie rzeczywistym i wirtualnym oraz możliwości uzyskania pomocy i wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych.

Potwierdzeniem spełniania przez placówkę standardów ochrony dzieci jest przyznanie jej *Certyfikatu „Chronimy Dzieci",* regulamin programu *Chronimy Dzieci* dostępny jest na stronie **www.chronimydzieci.pl**.

Niniejszy podręcznik wdrożeniowy adresowany jest do placówek, które będą realizować program *Chronimy Dzieci*. Przedstawione są w nim standardy ochrony dzieci w placówkach oraz dobre praktyki ich wdrażania, które mogą być pomocne w skutecznym dążeniu placówek do ochrony bezpieczeństwa dzieci[1].

1 Inspiracją i podstawą opracowania tego podręcznika był pakiet *Keeping Children Safe*: Toolkit for Child Protection, który powstał na bazie standardów przedstawionych w 2003 r. przez międzynarodową koalicję organizacji zajmujących się ochroną dzieci. Więcej informacji o tym przedsięwzięciu znajdą Państwo na stronie www.keepingchildrensafe.org.uk.

Cele podręcznika

Podręcznik *Chronimy dzieci w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych* opisuje standardy ochrony dzieci, których spełnienie sprawia, że dana placówka jest bezpieczna dla dzieci – czyli jest miejscem, w którym identyfikowane są sytuacje ryzyka krzywdzenia dziecka oraz podejmowane są działania zapewniające dzieciom bezpieczeństwo. Podręcznik dostarcza również informacji, w jaki sposób należy wdrażać i realizować standardy ochrony dzieci.

Omówione w podręczniku propozycje wdrożenia dotyczą sześciu standardów, które zostały ustalone podczas międzynarodowych konsultacji w grupie organizacji zajmujących się ochroną dzieci, a następnie zostały zaadaptowane przez realizatorów programu *Chronimy Dzieci*.

Standardy ochrony dzieci w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych
Standard I. Szkoła lub placówka ustanowiła i wprowadziła w życie *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.
Standard II. Szkoła lub placówka monitoruje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.
Standard III. Szkoła lub placówka zapewnia swoim pracownikom edukację w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia.
Standard IV. Szkoła lub placówka oferuje rodzicom edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem.
Standard V.* Szkoła lub placówka oferuje dzieciom edukację w zakresie praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.
Standard VI. Szkoła lub placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci.

* Nie dotyczy żłobków

Podręcznik ten podzielono na dwie części. Każda z nich zawiera opisy praktycznych ćwiczeń i zadań.

Część I

Audyt wewnętrzny w placówce – odnosi się do wstępnej fazy wdrażania standardów ochrony dzieci. Audyt ma na celu ułatwienie przeprowadzenia diagnozy aktualnego stanu realizacji standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem w danej placówce. W tej części podręcznika proponujemy narzędzie do oceny funkcjonowania placówki poprzez określenie jej mocnych i słabych stron oraz obszarów, które można zmienić lub poprawić.

Część II

Spełnianie standardów - oświęcona jest analizie sześciu standardów ochrony dzieci w placówce. Dla każdego z nich opracowano wskazówki, ćwiczenia i działania, które pomogą wdrożyć dany standard. Żadna placówka nie jest w stanie wdrożyć wszystkich standardów jednocześnie. Niezwykle ważne jest opracowanie planu działania z jasno określonymi priorytetami i harmonogramem, które będą realistyczne dla danej placówki. Przedstawione standardy pomogą w określeniu minimum, do którego warto dążyć, by zapewnić dzieciom bezpieczeństwo.

Kluczowa jest decyzja, które standardy są priorytetowe dla danej placówki. Jeśli na przykład placówka opracowała już zasady i procedury ochrony dzieci, ale dotąd nie zajęła się systematycznym szkoleniem wszystkich pracowników, to może zacząć od standardu III. Zalecamy jednak rozpoczęcie pracy od audytu, który ułatwi identyfikację słabych stron, potrzeb i zagrożeń.

Część I. Audyt wewnętrzny w placówce

1. REJESTRACJA. Pierwszym krokiem w kierunku zdobycia *Certyfikatu „Chronimy Dzieci"* jest zarejestrowanie placówki w portalu **www.chronimydzieci.pl**. Portal Chronimy Dzieci jest przeznaczony dla wszystkich placówek edukacyjnych, opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych, które chcą realizować standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz uzyskać *Certyfikat „Chronimy Dzieci"*. Rejestracja na portalu pozwala na utworzenie indywidualnego konta placówki.

2. ANKIETA. Po zarejestrowaniu się na portalu Chronimy Dzieci przedstawiciel placówki wypełnia ankietę, która pozwoli określić, jakie działania na rzecz ochrony dzieci przed przemocą są już realizowane, a czego w placówce brakuje, aby można uznać, że standardy ochrony dzieci przed przemocą są spełniane. Wypełnienie ankiety dostępnej w portalu Chronimy Dzieci służy do ustalenia, jak wiele (lub jak mało!) dzieli placówkę od spełnienia standardów skutecznej ochrony dzieci, a także jakie elementy jej działalności należy poprawić.

3. PLAN DZIAŁAŃ. Po wypełnieniu ankiety dostępnej w portalu Chronimy Dzieci i ocenie zaawansowania w realizacji standardów ochrony dzieci przed przemocą każda placówka otrzymuje indywidualny plan działań, które powinny zostać podjęte.

Przeprowadzony w opisany wyżej sposób audyt ułatwi opracowanie planu realizacji projektu i monitorowanie postępów. Warto podsumować wykonaną pracę w raporcie, zawierającym informacje o istotnych kwestiach, kolejnych krokach oraz zasobach niezbędnych do wdrożenia standardów.

Część II. Spełnianie standardów

W tej części podręcznika opisane zostały standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Pod każdym z nich zaproponowano sposoby ich wdrożenia – ćwiczenia, materiały i pomysły, które pomogą we wprowadzeniu tych zasad w życie. Sposoby realizacji standardów opisane są również w indywidualnym planie działania placówki, generowanym po wypełnieniu ankiety. Każda placówka może pracować kolejno nad każdym z nich lub też w dowolnej kolejności, w zależności od tego, które ze standardów wydają się priorytetowe w danej placówce. Dodatkowo w **Aneksach** znajdują się przykładowe dokumenty i formularze, które można wykorzystać w zależności od potrzeb placówki.

Standard I. Szkoła lub placówka ustanowiła i wprowadziła w życie *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.

1. Szkoła lub placówka posiada dokument *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.
2. W dokumencie *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* zostały uwzględnione:
   1) procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji, które określają, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny, personelu szkoły lub placówki oraz rówieśników;
   2) zasady ochrony danych osobowych dziecka, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o dziecku oraz zasady ochrony wizerunku dziecka, które określają sposób jego utrwalania i udostępniania,
   3) zasady dostępu dzieci do internetu oraz ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami w internecie;
   4) zasady bezpiecznych relacji personel szkoły lub placówki – dziecko, określające jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dzieckiem.
3. Cały personel[2] szkoły lub placówki, w tym wolontariusze oraz praktykanci, znają treść dokumentu *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.
4. Zapisy zawarte w dokumencie *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* obowiązują wszystkich członków personelu szkoły lub placówki, w tym wolontariuszy oraz praktykantów.
5. Dyrekcja szkoły lub placówki wyznaczyła osobę/y odpowiedzialną/e za monitoring realizacji dokumentu *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem*. Rola oraz zadania tej osoby są jasno określone.
6. W szkole lub placówce jest wyznaczona osoba odpowiedzialna za monitoring bezpieczeństwa sieci komputerowej.

W placówce powinien zostać opracowany dokument zawierający zasady zapewniania dzieciom bezpieczeństwa. Zasady te nazywamy *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem*. *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* zawiera jasne wytyczne dotyczące tego, jak należy postępować w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

2 Definicja – w rozumieniu standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem: za personel szkoły lub placówki oraz pracowników szkoły lub placówki każdorazowo uznaje się osoby zatrudnione na umowę o pracę/umowę cywilnoprawną lub wykonujące zadania zlecone na terenie szkoły lub placówki na mocy odrębnych przepisów (pielęgniarki, higienistki, inne osoby).

Ustanowienie *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* jest komunikatem, że placówce zależy na zapewnieniu dzieciom bezpieczeństwa. Pomaga tworzyć środowisko przyjazne i bezpieczne dla dzieci. Jasne procedury i wytyczne umożliwiają szybkie reagowanie na zagrożenia bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci. Pomagają też w spełnianiu prawnych wymogów ochrony dzieci.

Opracowanie *Polityki* i procedur ochrony dzieci – krok po kroku

Stworzenie *Polityki* i procedur ochrony dzieci przed krzywdzeniem wymaga zaangażowania odpowiednich ludzi. Ważne, aby w tym procesie uczestniczyli wszyscy pracownicy placówki. Rolą dyrekcji jest koordynacja powstawania *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* i jej zatwierdzenie.

Poniższe wskazówki prowadzą, krok po kroku, przez proces tworzenia *Polityki* i procedur ochrony dzieci.

Krok 1: Powołanie grupy roboczej

Pierwsza wersja *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* powinna zostać opracowana przez powołaną do tego celu **grupę roboczą do spraw ochrony dzieci**, w składzie której znajdą się osoby pełniące różne funkcje w strukturze placówki, np. dyrekcja, opiekunowie, administracja, personel pomocniczy itd. Główne zadania grupy roboczej to:

- uzgodnienie kwestii związanych z ochroną dzieci w placówce – jakie korzyści przyniosą placówce oraz jej pracownikom zasady i procedury ochrony dzieci; jakie korzyści przyniosą dzieciom i ich rodzinom;
- określenie, jaka powinna być specyfika dokumentu opisującego *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem*. Czym będzie się różnić od innych tego rodzaju dokumentów? Warto pokazać członkom zespołu przykład *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*, np. zamieszczony w **Aneksie I** tego podręcznika lub opracowany w innej organizacji;
- rozważenie powiązań między *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem* a innymi formalnymi spisanymi zasadami, takimi jak polityka zatrudnienia, zasady bezpieczeństwa i higieny pracy czy też polityka dyscyplinarna.

Krok 2: Wstępna wersja *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*

Przedstawione poniżej wskazówki pomogą grupie roboczej w zaprojektowaniu wstępnej wersji *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.

Warto, by ten pierwszy szkic zaczynał się od **deklaracji**, która będzie wstępem do regulacji zawartych w *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem* i zakomunikuje:

- dlaczego placówka chce opracować i wdrożyć *Politykę* i procedury ochrony dzieci,
- w jaki sposób – w szerokim ujęciu – zamierza spełniać zadanie ochrony dzieci,
- kogo dotyczą zasady i procedury ochrony dzieci, a także ich status – czy są obowiązkowe, czy muszą być przestrzegane przez wszystkie osoby związane z placówką,
- jaka definicja krzywdzenia dzieci jest przyjęta przez placówkę,
- w jakim stopniu *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* jest spójna z innymi zasadami i procedurami promującymi dobro/prawa dzieci w placówce.

Przykładowa deklaracja *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*, która może pomóc w opracowaniu podobnego dokumentu, znajduje się w **Aneksie I**.

Następnym etapem po sformułowaniu krótkiej deklaracji jest opracowanie wstępnej wersji *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*. Przykładową *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem* przedstawiono w **Aneksie I**.

Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem powinna regulować te obszary funkcjonowania placówki, które wiążą się z możliwością naruszenia praw dziecka: od bezpieczeństwa i wsparcia po interwencję w sytuacjach zagrażających jego życiu, zdrowiu i dobrostanowi. W szczególności zapisy *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* powinny obejmować:

- **procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji**, które określają, jakie działania należy podjąć, jeśli pojawią się sygnały wskazujące na krzywdzenie dziecka lub na zagrożenie jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny lub personelu placówki,
- **zasady ochrony danych osobowych dziecka**, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o dziecku,

- **zasady ochrony wizerunku dziecka**, które określają sposób jego utrwalania i udostępniania,
- **zasady dostępu dzieci do internetu** oraz ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami, wraz z wyznaczeniem **osoby (osób) odpowiedzialnej (odpowiedzialnych) za bezpieczeństwo sieci komputerowej** w placówce,
- **zasady bezpiecznych relacji personel placówki – dziecko** określające, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dzieckiem.

Procedury interwencji

Niezwykle ważne jest, żeby w placówce obowiązywały jasne **procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji** w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dzieci, tak aby każdy z członków personelu wiedział, komu zgłaszać takie przypadki i w jaki sposób je rejestrować. Poniższe wskazówki pomogą w opracowaniu procedury zgłaszania niepokojących sygnałów.

Wszyscy członkowie personelu i wolontariusze powinni zwracać baczną uwagę na sygnały, które mogą wskazywać na to, że jakieś dziecko potrzebuje pomocy. W Polsce istnieje ustawowy obowiązek powiadomienia odpowiednich instytucji o krzywdzeniu dziecka (policji, prokuratury o przestępstwie lub sądu rodzinnego o zagrożeniu dobra dziecka), w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. W przypadku podejrzenia stosowania wobec dziecka przemocy w rodzinie istnieje także obowiązek wypełnienia „Niebieskiej Karty – A" w ramach procedury „Niebieskie Karty".

Niezgłoszenie niepokojących sygnałów może doprowadzić do tego, że dziecko nadal będzie krzywdzone/wykorzystywane, a w niektórych wypadkach może się nawet przyczynić do śmierci dziecka.

Podjęcie decyzji o zgłoszeniu obaw lub podejrzeń dotyczących krzywdzenia dzieci bywa niezwykle trudne. Dzięki odpowiedniej procedurze wszyscy powinni mieć jasność co do tego, jakie kroki należy podjąć. Każde domniemanie lub podejrzenie krzywdzenia dziecka powinno być potraktowane poważnie, dlatego bardzo ważne jest, aby osoby zgłaszające takie przypadki przestrzegały ściśle określonej procedury. W szczególności należy zadbać o kwestie związane z poufnością i z przekazywaniem informacji.

Konieczność zgłoszenia danego przypadku za pośrednictwem **wewnętrznej** procedury ochrony dzieci zachodzi, gdy:

- pracownik podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone,
- dziecko ujawniło doświadczenia krzywdzenia,
- zgłoszono podejrzenie krzywdzenia lub wykorzystywania dziecka przez kogoś z personelu,
- zgłoszono podejrzenie krzywdzenia dziecka przez innego ucznia/podopiecznego w sytuacji przewagi ze względu na wiek lub zależność.

Na spotkaniu grupy roboczej należy ustalić:

- Co się dzieje w takiej sytuacji? W jaki sposób zgłaszane są obawy i podejrzenia dotyczące krzywdzenia dzieci? Czy w placówce istnieje nieformalna procedura, która nie została dotąd spisana?
- W jaki sposób reaguje się na takie zgłoszenia i kto jest odpowiedzialny za kierowanie tym procesem?
- Czego obecnie brakuje, a co działa jak należy? Czasami warto przyjrzeć się sposobom postępowania w wypadku zgłoszeń innego rodzaju, na przykład dotyczących dłuższej nieobecności dziecka, przy jednoczesnym braku kontaktu z jego rodzicami lub opiekunami. Taka analiza bywa pomocna w ustaleniu, jakie podejście może być najbardziej skuteczne w wypadku podejrzeń krzywdzenia dzieci.
- Czy są jakieś szczególne procedury, jeśli zgłoszenie dotyczy wykorzystywania/krzywdzenia, którego domniemanym sprawcą jest ktoś z personelu?

Ochrona wizerunku dziecka

Wiele placówek zamieszcza wizerunki dzieci – filmy wideo, fotografie lub rysunki – na swoich stronach internetowych i ulotkach, w materiałach promujących ich działalność. Jeśli placówka zamierza wykorzystywać lub udostępniać (np. mediom) wizerunki dzieci, to powinna ściśle przestrzegać kilku ważnych wytycznych – zarówno w celu ochrony danych, jak i zapewnienia bezpieczeństwa samym dzieciom. Zdarzało się, że sprawcy atakowali dzieci, których zdjęcia zobaczyli w tego rodzaju materiałach.

Należy zwłaszcza rozważyć:

- czy na podstawie danych zamieszczonych wraz z fotografią można zidentyfikować przedstawione na niej dziecko,
- czy wizerunki te mogą być wykorzystywane w niewłaściwy sposób – na przykład kopiowane i zamieszczane na stronach internetowych z pornografią dziecięcą,

- w jakim stopniu obrazy te przekazują zamierzone treści,
- czy placówka korzysta z usług nieznanych fotografów, którzy nie zostali rzetelnie sprawdzeni,
- czy na utrwalenie i upublicznienie wizerunku dziecka wyrazili zgodę jego rodzice.

Nie należy w żadnym wypadku publikować zdjęć przedstawiających dzieci rozebrane lub nagie!

W **Aneksie III** zamieszczono przykładowe wytyczne dotyczące utrwalania wizerunku dziecka.

Zasady bezpiecznego korzystania z internetu

Do placówek edukacyjnych trafiają dziś dzieci, które od najmłodszych lat wychowywały się w obecności komputera i internetu. Dla tego pokolenia świat online jest kontynuacją świata realnego – to w internecie dzieci kontaktują się z rówieśnikami, szukają rozrywki i informacji. W wirtualnym świecie, podobnie jak w realnym, dzieci narażone są na różne niebezpieczeństwa. W internecie mogą mieć kontakt z zagrażającymi treściami, na które nie są rozwojowo przygotowane (pornografia, brutalna przemoc itp.). Mogą stać się ofiarami przemocy ze strony dorosłych (np. grooming) lub rówieśników (różne formy cyberprzemocy). Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w internecie wymaga od szkoły kompleksowych i przemyślanych rozwiązań zarówno na poziomie infrastruktury technicznej, jak i na poziomie rozwiązań organizacyjnych. By zapewnić uczniom bezpieczeństwo w internecie, niezbędne są:

- bezpieczna infrastruktura sieciowa, przygotowana na poziomie sprzętowym i programistycznym,
- merytorycznie przygotowany personel,
- wyedukowani uczniowie,
- świadomi zagrożeń, współpracujący ze szkołą rodzice,
- opracowane i wdrożone procedury reagowania.

Zadaniem szkolnej infrastruktury sieciowej jest przede wszystkim umożliwienie dostępu do internetu, zarówno personelowi szkoły, jak i uczniom, w czasie zajęć i poza nimi. Obok zapewnienia dostępu do internetu szkolna sieć powinna umożliwiać jego monitorowanie, ponieważ to na szkole – jako specyficznym dostawcy usług internetowych – spoczywa odpowiedzialność za zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.

Rozwiązania organizacyjne na poziomie szkoły, które – ze względu na zmienność sieci – trzeba systematycznie aktualizować powinny bazować na standardach bezpieczeństwa, pozwalających na szybkie i skuteczne reagowanie w sytuacjach zagrożeń w sieci[3].

Każda szkoła powinna wyznaczyć osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo w sieci.

Trzeba mieć świadomość, że niektóre zagrożenia w internecie mogą dotyczyć również małych dzieci[4]. Dlatego przedszkola, podobnie jak szkoły, powinny dbać o zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa w internecie oraz reagować na sygnały dotyczące zagrożeń.

Zasady bezpiecznych relacji personel placówki-dziecko

Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem mają jasno określać, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi. Ich przestrzeganie przez wszystkich pracowników placówki może zmniejszyć ryzyko krzywdzenia dzieci. Zasady bezpiecznych relacji powinny być dostosowane do realiów funkcjonowania placówki. Przykładowe obszary, których mogą dotyczyć:

- kontakt fizyczny z dzieckiem,
- komunikacja werbalna z dzieckiem,
- równe traktowanie,
- kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza placówką,
- transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe,
- czynności higieniczno-pielęgnacyjne,
- dyscyplinowanie dziecka.

Po sporządzeniu listy zasad, które pomogą określić, jakie praktyki są niedozwolone, warto pokazać ją wybranym osobom z personelu, prosząc je o informacje zwrotne i komentarze.

---

3 Przy tworzeniu procedur pomocne będzie zapoznanie się z publikacją *Szkolne standardy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży online*, podręcznik jest dostępny na stronie: www.dzieckowsieci.fdn.pl/szkola-bezpieczna.

4 Blisko 2/3 dzieci w wieku 3-6 lat korzysta z internetu częściej niż raz w tygodniu, jednorazowo spędzają w sieci średnio 45 minut (Megapanel PBI/Gemius, 2010).

Po uzgodnieniu treści zasad należy przedstawić je pozostałym pracownikom podczas specjalnie zorganizowanych spotkań informacyjnych i szkoleń w zakresie ochrony dzieci i/lub spotkań zespołów.

Zapoznanie się z zasadami bezpiecznych relacji personel placówki – dziecko powinno zostać włączone do procesu wprowadzania do placówki nowych pracowników. Wszystkich pracowników – dotychczasowych i nowych – należy poprosić o podpisanie oświadczenia, że zapoznali się z tymi zasadami oraz akceptują ich treść.

Krok 3: Wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za kwestie związane z ochroną dzieci

W każdej placówce realizującej *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem* powinna być osoba odpowiedzialna za wdrożenie tej polityki i za to, żeby zawarte w niej zasady były przestrzegane. Osoba pełniąca tę funkcję powinna zajmować w placówce stosunkowo wysoką pozycję i mieć wystarczające wsparcie, aby móc wywiązywać się z powierzonej jej roli. Wszyscy członkowie personelu placówki, dzieci oraz ich rodzice powinni wiedzieć, jak się z nią skontaktować.

Osoba odpowiedzialna za kwestie związane z ochroną dzieci powinna:

- odbierać zgłoszenia dotyczące problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa dzieci,
- reagować na te zgłoszenia, w razie potrzeby prosząc o dodatkowe informacje,
- konsultować się w miarę potrzeb z innymi podmiotami, między innymi z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi czy lokalnymi organizacjami pozarządowymi,
- w uzasadnionych przypadkach zgłaszać sprawy odpowiednim służbom: pomocy społecznej, policji, sądowi rodzinnemu, prokuraturze, przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego (procedura „Niebieskie Karty").

Można dodać do tej listy inne zadania lub rozwinąć ją w zależności od potrzeb i specyfiki placówki. Funkcję tę może pełnić kilku pracowników, tak żeby możliwe było zastępowanie osób nieobecnych.

Krok 4: Wdrożenie *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*

Kluczem do pomyślnego wdrożenia *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* jest opracowanie **strategii wdrożeniowej**. Najlepiej, jeśli stanowi ona element szerszego projektu opracowania i wdrożenia standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Oto pięć etapów wdrożenia *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*:

1. Opracowanie *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem.*
2. Wdrożenie *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* – ustalenie kto, gdzie, kiedy podejmie określone działania.
3. Upowszechnianie *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* – ustalenie, w jaki sposób poinformuje się o niej osoby zainteresowane.
4. Realizacja ustalonych w *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem* działań.
5. Analiza i ocena podejmowanych działań.

Standard II. Szkoła lub placówka monitoruje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

1. Rekrutacja pracowników w szkole lub placówce odbywa się według zasad, które obejmują m.in. ocenę przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzenie ich referencji.
2. Szkoła lub placówka uzyskała informacje z Krajowego Rejestru Karnego o pracownikach – gdy jest to dozwolone przepisami prawa.
3. Szkoła lub placówka uzyskała oświadczenia pracowników, wolontariuszy i stażystów dotyczące niekaralności lub toczących się wobec nich postępowań karnych lub dyscyplinarnych za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego – w przypadkach, gdy prawo nie zezwala na uzyskanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego.

Bezpieczna rekrutacja

Niektóre osoby, które pracują w placówkach edukacyjnych i opiekuńczych lub ubiegają się o taką pracę (niezależnie od tego, czy jest to praca płatna, czy wolontariat), mogą stanowić zagrożenie dla dzieci. Takie zagrożenia można minimalizować i zapobiegać krzywdzeniu dzieci poprzez podjęcie odpowiednich kroków. Każda placówka powinna wprowadzić jasny system weryfikacji nowo przyjmowanych osób przed zaoferowaniem im pracy. Na szczęście bardzo rzadko, ale zdarza się, że ubiegają się one o pracę w celu uzyskania dostępu do dzieci – potencjalnych ofiar krzywdzenia. Tacy ludzie szukają instytucji o słabym systemie rekrutacji lub takich, w których nie przestrzega się standardów.

Poniżej przedstawiono listę zalecanych kroków, jakie należy podjąć, aby zapewnić bezpieczną rekrutację personelu:

- Złożenie przez kandydata informacji z Krajowego Rejestru Karnego – KRK lub uzyskanie przez placówkę informacji z KRK o kandydacie – tam, gdzie jest to dozwolone przepisami obowiązującego prawa. W przypadkach zaś, gdy prawo nie zezwala na pozyskanie informacji z KRK – wprowadzenie zasady dobrowolnego składania przez pracowników oświadczeń dotyczących niekaralności lub toczących się postępowań karnych lub dyscyplinarnych wobec pracownika. W **Aneksie II** znajduje się przykładowy formularz takiego oświadczenia.

- Złożenie przez osoby ubiegające się o pracę referencji od osób, które znają kandydata, na temat jego doświadczenia w pracy z dziećmi lub pracy pozwalającej na kontakt z dziećmi.
- Zadawanie w trakcie procesu rekrutacji pytań dotyczących zasad ochrony dzieci.

Standard III. Szkoła lub placówka zapewnia swoim pracownikom edukację w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia.

1. Rozpoczynając pracę w szkole lub placówce, wszyscy członkowie personelu, w tym wolontariusze, stażyści oraz praktykanci, przechodzą szkolenie w zakresie ochrony dzieci obejmujące zapoznanie z obowiązującą w szkole lub placówce *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.
2. Wszyscy członkowie personelu placówki zostali przeszkoleni w zakresie rozpoznawania czynników oraz identyfikacji symptomów krzywdzenia dzieci.
3. Wszyscy członkowie personelu szkoły lub placówki zostali przeszkoleni w zakresie odpowiedzialności prawnej pracowników szkoły lub placówki, zobowiązanych do podejmowania interwencji.
4. Wszyscy członkowie personelu szkoły lub placówki zostali przeszkoleni w zakresie procedury „Niebieskie Karty”[5].
5. Wszyscy członkowie personelu szkoły lub placówki mają łatwy dostęp do danych kontaktowych lokalnych placówek, które zajmują się ochroną dzieci oraz zapewniają pomoc w nagłych wypadkach, m.in. policji, sądu rodzinnego, centrum interwencji kryzysowej, ośrodka pomocy społecznej lub ochrony zdrowia.
6. Przynajmniej jeden nauczyciel lub opiekun został przeszkolony w zakresie metod i narzędzi edukacji dzieci w obszarze ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem oraz bezpieczeństwa w sieci i dysponuje scenariuszami zajęć oraz materiałami edukacyjnymi dla dzieci.
7. Wychowawcy klas zostali przeszkoleni w zakresie zjawiska przemocy rówieśniczej oraz metod i narzędzi działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.

Każdy, kto kontaktuje się z dziećmi, ma do odegrania istotną rolę w zapewnieniu im bezpieczeństwa. Wykonanie tego zadania wymaga świadomości zagadnień związanych z ochroną dzieci oraz wiedzy i umiejętności w tej dziedzinie. Placówki, które pracują z dziećmi, są odpowiedzialne za zapewnianie swoim pracownikom możliwości kształcenia się i rozwoju. Niezwykle ważne jest, aby wszystkie osoby pracujące z dziećmi lub działające na ich rzecz miały dostęp do szkoleń, które pomagają im w zdobyciu umiejętności i wiedzy niezbędnych do zapewnienia dzieciom ochrony i przeciwdziałania zagrożeniom.

Internet jest bardzo wymagającym środowiskiem zarówno ze względu na swoją różnorodność, jak i nieustanne zmiany. Wiedza na temat zagrożeń dzieci i młodzieży w internecie oraz umiejętność radzenia

5 Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz.1245).

sobie z problemami funkcjonowania dzieci i młodzieży w sieci wymaga od nauczycieli i pedagogów stałego rozwoju i uaktualniania swojej wiedzy.

Etap pierwszy polega na identyfikacji potrzeb szkoleniowych/edukacyjnych. Poniższa tabela pomoże sporządzić listę potrzeb, które można zaspokoić poprzez szkolenia personelu.

Tabela 1. Identyfikacja priorytetowych potrzeb szkoleniowych – przykładowa tabela potrzeb

Dziedzina	Kategoria/ liczba pracowników	Sposób zaspokojenia potrzeby	Priorytet wysoki = 4 niski = 1	Zasoby/ koszty
Podstawowa wiedza dotycząca ochrony dzieci	Wszyscy	Szkolenie wewnętrzne E-learning Szkolenie zewnętrzne	4	
Polityka ochrony dzieci i procedury	Wszyscy	Wprowadzenie nowych pracowników Szkolenie wewnętrzne	4	
Identyfikacja ryzyka krzywdzenia; interwencja prawna	Wszyscy	Szkolenie wewnętrzne E-learning Szkolenie zewnętrzne	4	
Pomoc dzieciom krzywdzonym	Psycholog, pedagog	Szkolenie zewnętrzne	3	
Zagrożenia dzieci w internecie	Psycholog, pedagog, nauczyciele	E-learning Szkolenie zewnętrzne	4	
Narzędzia edukacji dzieci	Psycholog, pedagog, nauczyciele	Szkolenie zewnętrzne E-learning Szkolenie wewnętrzne	3	

Po ustaleniu potrzeb szkoleniowych można przystąpić do planowania i projektowania programu szkoleniowego, realizacji oraz ewaluacji szkoleń, która dostarcza informacji zwrotnych, niezbędnych do oceny dalszych potrzeb szkoleniowych i edukacyjnych.

W celu realizacji tego standardu bardzo ważne jest również ustalenie, jakie służby, placówki i organizacje świadczą usługi pomocowe dla dzieci-ofiar krzywdzenia w społeczności lokalnej lub regionie. Pracownicy mogą korzystać z przygotowanej w ten sposób listy, pomagając dzieciom i ich rodzicom/opiekunom w uzyskaniu potrzebnych informacji i wsparcia. Informacje w niej zawarte powinny dotyczyć wyłącznie placówek świadczących usługi wysokiej jakości, ocenionych jako bezpieczne i traktujących działanie w najlepszym interesie dzieci, jako zadanie priorytetowe.

Standard IV. Szkoła lub placówka oferuje rodzicom edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem.

1. W szkole lub placówce znajduje się tablica dla rodziców, na której zamieszczane są przydatne informacje na temat: wychowania dzieci bez przemocy, ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem, zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w internecie, możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych oraz dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych.
2. Wszyscy rodzice zostali zapoznani z obowiązującą w szkole lub placówce *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.

Rodzice/opiekunowie powinni być zaznajomieni z realizowaną w placówce *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem* i z zasadami zapewniania dzieciom bezpieczeństwa. Powinni również posiadać wiedzę na temat zagrożeń, na jakie narażone są dzieci. Współpracę i partnerskie relacje z rodzicami i opiekunami oraz poszerzenie ich wiedzy na temat ochrony dzieci placówka może realizować poprzez:

- zachęcanie rodziców/opiekunów dzieci do angażowania się w działania na rzecz ochrony dzieci, na przykład poprzez uczestnictwo w pracach komisji lub grup roboczych,
- informowanie rodziców o wiedzy i umiejętnościach przekazywanych dzieciom w trakcie zajęć,
- dbanie o to, żeby rodzice znali obowiązującą w placówce *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem* i procedury zgłaszania zagrożeń,
- uzyskiwanie od rodziców i opiekunów informacji zwrotnych nt. realizacji w placówce *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*,
- umożliwianie rodzicom oraz opiekunom dzieci poszerzania wiedzy i umiejętności związanych z ochroną dziecka przed zagrożeniami oraz pozytywnymi metodami wychowawczymi, bez kar fizycznych i krzywdzenia psychicznego dziecka,
- dostarczanie rodzicom wiedzy na temat zagrożeń dzieci w internecie.

Dwa ostatnie postulaty realizować można poprzez organizowanie zajęć edukacyjnych dla rodziców (w różnej formie), informowanie ich o tego typu zajęciach oferowanych w innych placówkach/organizacjach w pobliżu miejsca ich zamieszkania oraz udostępnianie im różnego rodzaju materiałów edukacyjnych na temat ochrony dzieci (także przed zagrożeniami w internecie) oraz wychowania bez przemocy.

Ważne jest również ustalenie, jakie służby, placówki i organizacje w lokalnej społeczności lub regionie świadczą usługi wsparcia dla rodziców w zakresie radzenia sobie z trudnościami rodzicielskimi. Pracownicy mogą korzystać z przygotowanej w ten sposób listy, pomagając rodzicom i opiekunom w uzyskaniu potrzebnych informacji i wsparcia.

Standard V. Szkoła lub placówka oferuje dzieciom edukację w zakresie praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.

1. W każdej klasie/grupie odbyły się zajęcia na temat praw dziecka.
2. W każdej klasie/grupie odbyły się zajęcia na temat ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem.
3. *W każdej klasie/grupie odbyły się zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej.
4. W każdej klasie/grupie dzieci zostały poinformowane, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
5. W każdej klasie/grupie odbyły się zajęcia na temat zagrożeń bezpieczeństwa dzieci w internecie.
6. W placówce dostępne są dla dzieci materiały edukacyjne w zakresie: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym oraz zasad bezpieczeństwa w internecie (broszury, ulotki, książki).
7. *W placówce wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

* nie dotyczy przedszkoli

Zajęcia edukacyjne dla dzieci dotyczące zagrożeń przemocą i wykorzystywaniem

Chcąc zapewnić dzieciom bezpieczeństwo, powinniśmy zadbać o to, aby dzieci znały swoje prawa i wiedziały, w jaki sposób mówić o swoich potrzebach i obawach. By dzieci mogły chronić się przed krzywdzeniem, muszą zdawać sobie sprawę z niebezpieczeństw, na jakie mogą być narażone w realnym świecie i w sieci. O formie edukacji dzieci decyduje placówka – może to być e-learning, pogadanka, warsztaty itp. Muszą wiedzieć, że kiedy poczują się zagrożone albo zostaną skrzywdzone, powinny powiedzieć o tym zaufanej osobie.

Czasem jednak trudno jest im rozmawiać o swoich problemach z osobami dorosłymi ze swojego otoczenia. Z tego względu należy zapewnić dzieciom i młodzieży informację o bezpłatnych telefonach zaufania lokalnych i ogólnopolskich; zarówno tych oferujących wsparcie we wszystkich trudnych sytuacjach życiowych, jak i tych sprofilowanych na wąski obszar tematyczny (np. problemy uzależnień, seksualność).

Zgłaszanie problemów przez dzieci

Opracowując *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem* trzeba się zastanowić, w jaki sposób przekazywać dzieciom komunikat, że mogą informować o problemach, kiedy coś je zaniepokoi, a także jak wspierać dzieci i nastolatków zgłaszających takie kwestie.

W części poświęconej Standardowi I jest mowa o procedurze zgłaszania podejrzeń krzywdzenia dziecka oraz o roli osoby odpowiedzialnej za sprawy związane z ochroną/bezpieczeństwem dzieci, która informowana jest o wszystkich niepokojących sygnałach. Wszystkie osoby związane z placówką powinny znać ten system zgłaszania problemów i przypadków krzywdzenia. Można także opracować jego wersję przyjazną dzieciom, która będzie wśród nich rozpowszechniana.

Kiedy dzieci zgłaszają doświadczenia krzywdzenia, niezwykle ważne jest, aby wspierać je i informować w toku interwencji podejmowanej w placówce i ewentualnie w procesie interwencji prawnej.

Standard VI. Szkoła lub placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci.

1. Przyjęte zasady i realizowane praktyki ochrony dzieci są weryfikowane – przynajmniej raz na rok.
2. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony dzieci szkoła lub placówka konsultuje się z ich rodzicami lub opiekunami.

Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa wymaga wdrożenia polityki, procedur i planów w placówce. Niezbędne są skuteczne mechanizmy kontroli, aby zyskać pewność, że proces wdrożenia postępuje i skutkuje realnymi działaniami na rzecz ochrony dzieci. Opinie osób zainteresowanych – zarówno personelu, rodziców, dzieci, jak i osób spoza placówki – mogą się przyczynić do poprawy efektywności podjętych działań.

Co najmniej raz w roku osoby odpowiedzialne za realizację *Polityki ochrony dzieci przed przemocą* w placówce powinny się zastanowić nad rezultatami realizacji polityki i ewentualnością wprowadzenia zmian. Warto ocenić: Co się udało? Dlaczego? W jaki sposób komunikuje się istotne kwestie w placówce? Jakie zmiany powinny zostać wprowadzone?

Przeprowadzony w pierwszej fazie realizacji programu audyt wewnętrzny pozwoli ocenić, jakie działania powinna podjąć placówka, by spełniać standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Zaplanowany harmonogram tych działań będzie ważnym punktem odniesienia w procesie monitoringu postępów. Jeśli ocena stopnia zaangażowania placówki w działania na rzecz ochrony dzieci przed krzywdzeniem wskaże, że spełnia ona omówione w tym podręczniku standardy, będzie mogła ubiegać się o przyznanie *Certyfikatu „Chronimy Dzieci"*, który jest symbolicznym uhonorowaniem placówki za podjęte działania.

Certyfikat „Chronimy Dzieci" przyznawany jest na jeden rok. Procedura jego odnowienia została zawarta w regulaminie programu, dostępnym na stronie **www.chronimydzieci.pl**.

Oczekiwania wobec placówki chroniącej dzieci przed krzywdzeniem zapisane w poszczególnych standardach wymagają doprecyzowania na użytek konkretnej placówki i operacyjnego określenia etapu, na którym placówka może się ubiegać o certyfikat. Poniżej zamieszczamy wskaźniki realizacji standardów ochrony dzieci, które pomogą osobom koordynującym projekt ocenić zaawansowanie placówki w tym zakresie. Wskaźniki te są wymierne i pokazują pewien minimalny poziom działań podjętych na rzecz ochrony dzieci. Osiągnięcie wskaźników i przyznanie certyfikatu jest jednak w dużej mierze działaniem formalnym. Faktyczna realizacja *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* wymaga refleksji realizatorów na poziomie efektów prowadzonych działań i etapowej odpowiedzi na pytanie, czy *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* jest martwym dokumentem, do którego nikt nie zagląda, czy też żywym zbiorem użytecznych wskazówek, dotyczących praktyki organizacyjnej.

Wskaźniki realizacji standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem w ramach programu „Chronimy Dzieci”

Standard I. Szkoła lub placówka ustanowiła i wprowadziła w życie *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.

Standard I oznacza, że:

1. Placówka ustanowiła *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem*, w której zostały zapisane zasady mające zapewnić dzieciom ochronę przed krzywdzeniem.
2. Polityka i zasady ochrony dzieci obowiązują wszystkich pracowników placówki, w tym wolontariuszy, stażystów oraz praktykantów.
3. *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* obejmuje m.in. następujące zagadnienia:
   - procedury zgłaszania podejrzeń oraz interwencji, które określają krok po kroku, jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny lub personelu placówki,
   - zasady ochrony danych osobowych dziecka, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o dziecku,
   - zasady ochrony wizerunku dziecka, które określają sposób jego utrwalania i udostępniania,
   - zasady dostępu dzieci do internetu oraz ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami, wraz z wyznaczeniem osoby (osób) odpowiedzialnej (odpowiedzialnych) za bezpieczeństwo sieci komputerowej w placówce,
   - zasady bezpiecznych relacji personel placówki-dziecko określające, jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z dzieckiem.
4. Dyrekcja placówki wyznaczyła osobę (osoby) odpowiedzialną (odpowiedzialne) za monitorowanie realizacji *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* w placówce, jasno określając jej rolę i zadania.

Wskaźnik realizacji standardu:

- dokument *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem* ustanowiony w placówce, zawierający wszystkie wymagane zapisy, podpisany przez przedstawiciela placówki oraz przedstawiciela Rady Rodziców.

Standard II. Szkoła lub placówka monitoruje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

Standard II oznacza, że:

1. Rekrutacja pracowników w placówce odbywa się według zasad, które obejmują m.in. ocenę przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzenie ich referencji.
2. Zasady rekrutacji pracowników uwzględniają **obowiązek** uzyskiwania przez placówkę informacji z KRK **o kandydacie**, gdy jest to dozwolone przepisami obowiązującego prawa. W pozostałych przypadkach zasady rekrutacji uwzględniają składanie przez pracowników oświadczeń o niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego lub o toczących się postępowaniach karnych lub dyscyplinarnych w tym zakresie.
3. W zasadach współpracy z wolontariuszami i stażystami oraz praktykantami przewidziany jest obowiązek złożenia przez nich oświadczeń o niekaralności w zakresie jak wyżej.
4. **Wszyscy pracownicy, wolontariusze, stażyści oraz praktykanci** złożyli oświadczenie o niekaralności w zakresie jak wyżej lub placówka posiada informację z KRK o ich niekaralności.
5. W przypadkach podejrzeń zagrożenia bezpieczeństwa lub krzywdzenia dziecka ze strony pracowników placówki zawsze **podejmowane są działania określone w *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem***.

Wskaźniki realizacji standardu:

- wytyczne dotyczące rekrutacji pracowników,
- informacja z KRK o pracownikach, gdy jest to dozwolone przepisami obowiązującego prawa,
- oświadczenia dotyczące niekaralności lub o toczących się postępowaniach karnych lub dyscyplinarnych – złożone przez pracowników, wolontariuszy, stażystów i praktykantów w przypadkach, gdy prawo nie zezwala na pozyskanie informacji z KRK.

Standard III. Szkoła lub placówka zapewnia swoim pracownikom edukację w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia.

Standard III oznacza, że:

1. Wszyscy członkowie personelu, w tym stażyści, wolontariusze oraz praktykanci zapoznali się **z obowiązującą w placówce *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem***.
2. Wszyscy członkowie personelu placówki posiadają wiedzę w zakresie **rozpoznawania czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia dzieci** oraz prawnych aspektów **ochrony dzieci** (zobowiązanie do podejmowania interwencji prawnej – procedura „Niebieskie Karty").
3. Przynajmniej jeden pedagog/nauczyciel zatrudniony w placówce ma wiedzę w zakresie **metod i narzędzi edukacji dzieci** na temat unikania zagrożeń przemocą i wykorzystywaniem (w tym również w internecie), dysponuje scenariuszami zajęć oraz materiałami edukacyjnymi dla dzieci.
4. Wychowawcy klas zostali przeszkoleni w zakresie zjawiska przemocy rówieśniczej oraz metod i narzędzi działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.
5. Pracownicy mają łatwy dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia dziecka oraz danych kontaktowych lokalnych placówek, które zajmują się ochroną dzieci oraz zapewniają pomoc w nagłych przypadkach (policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia).

Wskaźniki realizacji standardu:

- liczba przeszkolonych członków personelu placówki,
- informacje są zamieszczone w łatwo dostępnym dla pracowników miejscu.

Standard IV. Szkoła lub placówka oferuje rodzicom edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem.

Standard IV oznacza, że:

1. W placówce znajduje się tablica dla rodziców, na której zamieszczone są przydatne informacje na temat:
   - wychowania dzieci bez przemocy,
   - ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem (w tym również w internecie),
   - możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych,
   - danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych.
2. Rodzice są zapoznawani z obowiązującą w placówce *Polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem*.

Wskaźniki realizacji standardu:

- tablica dla rodziców, na której zamieszczone są przydatne informacje,
- liczba rodziców poinformowanych o *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem* obowiązującej w placówce.

Standard V. Szkoła lub placówka oferuje dzieciom edukację w zakresie praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem.

Standard V oznacza, że:

1. W placówce organizowane są **zajęcia edukacyjne dla dzieci** w zakresie praw dziecka, ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem (w tym również w internecie).
2. Dzieci są informowane, do kogo mają się zgłosić o pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W placówce dostępne są **materiały edukacyjne dla dzieci** w zakresie praw dziecka, ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem oraz zasad bezpieczeństwa w internecie (broszury, ulotki, książki).
4. Dzieci mają dostęp do informacji na temat praw dziecka oraz możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki realizacji standardu:

- liczba przeszkolonych dzieci,
- liczba zajęć wpisanych w roczny plan pracy klasy/grupy,
- w miejscach dostępnych dla dzieci wywieszone są informacje na temat numerów bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży oraz informacje, jak szukać pomocy w przypadku krzywdzenia.

Standard VI. Szkoła lub placówka monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci.

Standard VI oznacza, że:

1. Przyjęte zasady i realizowane praktyki ochrony dzieci są **weryfikowane** – przynajmniej raz na rok.
2. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony dzieci placówka **konsultuje się z dziećmi oraz ich rodzicami/opiekunami**.

Wskaźnik realizacji standardu:

- wewnętrzne sprawozdanie z realizacji *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* w placówce opracowywane raz do roku.

Aneks I. Polityka ochrony dzieci (wzór)

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników placówki jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownik instytucji traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiejkolwiek formie.
Pracownik placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych danej instytucji oraz swoich kompetencji.

Rozdział I
Objaśnienie terminów

§ 1
1. Pracownikiem instytucji jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
2. Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny) lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu (w tym: rodzina zastępcza).
4. Zgoda opiekuna dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z opiekunów dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka należy poinformować opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinno-opiekuńczy.
5. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
6. Osoba odpowiedzialna za internet to wyznaczony przez dyrektora instytucji pracownik, sprawujący nadzór nad korzystaniem z internetu przez dzieci na terenie instytucji oraz nad bezpieczeństwem dzieci w internecie.
7. Osoba odpowiedzialna za *Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem* to wyznaczony przez dyrektora instytucji pracownik sprawujący nadzór nad realizacją *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem* w instytucji.
8. Dane osobowe dziecka to wszelki informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział II
Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

§ 2
1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.

2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy placówki podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka.

Rozdział III
Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

§ 3
W przypadku podjęcia przez pracownika instytucji podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji (do wyboru) wychowawcy/pedagogowi /psychologowi/dyrektorowi placówki.

§ 4
1. Pedagog/psycholog wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa oraz informuje ich o podejrzeniu.
2. Pedagog/psycholog powinien sporządzić opis sytuacji przedszkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami, oraz plan pomocy dziecku.
3. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
   a. podjęcia przez instytucję działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji;
   b. wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku;
   c. skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.

§ 5
1. W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) dyrektor powołuje zespół interwencyjny, w skład którego mogą wejść: pedagog/psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej określani jako: zespół interwencyjny).
2. Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy dziecku, spełniający wymogi określone w § 4 pkt. 3 *Polityki*, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga szkolnego oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu informacji.
3. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.

§ 6
1. Plan pomocy dziecku jest przedstawiany przez pedagoga/psychologa rodzicom/opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
2. Pedagog/psycholog informuje rodziców/opiekunów o obowiązku placówki zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinno-opiekuńczy, lub przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego – procedura „Niebieskie Karty").
3. Po poinformowaniu rodziców przez pedagoga/psychologa – zgodnie z punktem poprzedzającym – dyrektor instytucji składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wniosek o wgląd w sytuację

rodziny do sądu rejonowego, wydziału rodzinnego i nieletnich, lub przesyła formularz „Niebieska Karta – A" do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
4. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym.
5. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka na piśmie.

§ 7
1. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszej *Polityki*. Kartę załącza się do akt osobowych dziecka.
2. Wszyscy pracownicy instytucji i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Rozdział IV
Zasady ochrony danych osobowych dziecka

§ 8
1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych.
2. Pracownik instytucji ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
4. Pracownik instytucji jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i udostępniania tych danych w ramach zespołu interdyscyplinarnego, powołanego w trybie Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

§ 9
Pracownik instytucji może wykorzystać informacje o dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości dziecka oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację dziecka.

§ 10
1. Pracownik instytucji nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o dziecku ani jego opiekunie.
2. Pracownik instytucji, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może skontaktować się z opiekunem dziecka i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów. W przypadku wyrażenia zgody, pracownik instytucji podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do opiekuna dziecka.
3. Pracownik instytucji nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi.
4. Pracownik instytucji nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik instytucji jest przeświadczony, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
5. Pracownik instytucji, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może wypowiedzieć się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna – po wyrażeniu pisemnej zgody przez opiekuna dziecka.

§ 11
1. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia instytucji. Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje dyrektor.
2. Dyrektor placówki, podejmując decyzję, o której mowa w punkcie poprzedzającym, poleca sekretariatowi placówki przygotować wybrane pomieszczenie instytucji w celu realizacji materiału medialnego w taki sposób, by uniemożliwić filmowanie przebywających na terenie instytucji dzieci.

Rozdział V
Zasady ochrony wizerunku dziecka

§ 12
Instytucja, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.

§ 13
1. Pracownikowi instytucji nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie instytucji bez pisemnej zgody opiekuna dziecka.
2. W celu uzyskania zgody opiekuna dziecka na utrwalanie wizerunku dziecka, pracownik instytucji może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
3. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.

§ 14
1. Upublicznienie przez pracownika instytucji wizerunku dziecka utrwalonego w jakiejkolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna dziecka.
2. Przed utrwaleniem wizerunku dziecka należy dziecko oraz opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie www.youtube.pl w celach promocyjnych).

Rozdział VI
Zasady dostępu dzieci do internetu

§ 15
1. Instytucja, zapewniając dzieciom dostęp do internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie instytucji dostęp dziecka do internetu możliwy jest:
   a. pod nadzorem pracownika przedszkola na zajęciach komputerowych lub
   b. bez nadzoru nauczyciela – na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się na terenie instytucji (dostęp swobodny).
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika instytucji, pracownik instytucji ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z internetu. Pracownik instytucji czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z internetu przez dzieci podczas lekcji.

4. Instytucja zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny.

§ 16

1. Osoba odpowiedzialna za internet przydziela każdemu dziecku indywidualny login i hasło, umożliwiające korzystanie z internetu na terenie instytucji. Pracownik informuje dziecko o konieczności zachowania loginu i hasła w tajemnicy.
2. Dostęp dziecka do internetu na terenie placówki możliwy jest wyłącznie poprzez serwer instytucji, po podaniu indywidualnego loginu i hasła dziecka.

§ 17

1. Osoba odpowiedzialna za internet zapewnia na wszystkich komputerach z dostępem do internetu na terenie placówki zainstalowane i aktualizowane:
   a. oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
   b. oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z internetu,
   c. oprogramowanie antywirusowe,
   d. oprogramowanie antyspamowe,
   e. firewall.
2. Wymienione w pkt. 1 niniejszego paragrafu oprogramowania są aktualizowane przez wyznaczonego pracownika instytucji przynajmniej raz w miesiącu.
3. Wyznaczony pracownik instytucji przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach z dostępem do internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik placówki ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.
4. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik instytucji przekazuje pedagogowi/psychologowi.
5. Pedagog/psycholog przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w internecie.
6. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w rozdziale II niniejszej *Polityki*.

Rozdział VII
Monitoring stosowania *Polityki*

§ 18

1. Dyrektor placówki wyznacza …… jako osobę odpowiedzialną za *Politykę ochrony dzieci* w przedszkolu.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji *Polityki*, za reagowanie na sygnały naruszenia *Polityki* oraz za proponowanie zmian w *Polityce*.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród pracowników przedszkola, raz na 6 miesięcy, ankietę monitorującą poziom realizacji *Polityki*. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 2 do niniejszej *Polityki*.
4. W ankiecie pracownicy przedszkola mogą proponować zmiany *Polityki* oraz wskazywać naruszenia *Polityki* w instytucji.

5. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników instytucji ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi placówki.
6. Dyrektor wprowadza do *Polityki* niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom przedszkola nowe brzmienie *Polityki*.

Rozdział VIII
Przepisy końcowe

§ 19
1. *Polityka* wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników instytucji, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników lub poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną.

Załącznik nr 1 do *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*: Karta interwencji

<table>
<tr><th colspan="3">Karta interwencji</th></tr>
<tr><td>1. Imię i nazwisko dziecka</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>2. Przyczyna interwencji
(forma krzywdzenia)</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">4. Opis działań podjętych przez pedagoga/ psychologa</td><td>Data</td><td>Działanie</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">5.Spotkania z opiekunami dziecka</td><td>Data</td><td>Opis spotkania</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)</td><td colspan="2">• zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
• wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,
• inny rodzaj interwencji. Jaki?
……...
……...</td></tr>
<tr><td>7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="4">8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli instytucja uzyskała informacje o wynikach/działania placówki/ działania rodziców</td><td>Data</td><td>Działanie</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

Załącznik nr 2 do *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*: Monitoring standardów – ankieta

	tak	nie
1. Czy wiesz na czym polega program *Chronimy Dzieci*?	☐	☐
2. Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem, obowiązujące w placówce, w której pracujesz?	☐	☐
3. Czy zapoznałeś się z dokumentem *Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem*?	☐	☐
4. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?	☐	☐
5. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?	☐	☐
6. Czy zdarzyło ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w *Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem* przez innego pracownika?	☐	☐
7. Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące *Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem*?	☐	☐

Aneks II

Oświadczenie o niekaralności

Warszawa, ...

Oświadczenie

. . . . . legitymująca/y się dowodem osobistym o nr . . . . . oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

. . . . . .

podpis

Aneks III

Wytyczne dotyczące utrwalania wizerunku dziecka (zdjęcia, filmy)

- Wszystkie dzieci muszą być ubrane.
- Zarejestrowane obrazy powinny się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać grupy dzieci, a nie pojedyncze osoby.
- Upewnij się, że fotograf lub osoba filmująca nie spędza czasu z dziećmi ani nie ma do nich dostępu bez nadzoru.
- Wszelkie podejrzenia i problemy dotyczące nieodpowiednich wizerunków dzieci należy zgłaszać i rejestrować, podobnie jak inne niepokojące sygnały, dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Wytyczne dotyczące publikowania wizerunków dzieci

- Używaj tylko imion dzieci; nie ujawniaj zbyt wielu szczegółów dotyczących ich miejsca zamieszkania czy zainteresowań.
- Zapytaj dziecko o zgodę na wykorzystanie jego wizerunku.
- Jeśli to możliwe, poproś o zgodę rodziców/opiekunów dziecka i poinformuj wszystkich zainteresowanych o tym, gdzie i w jaki sposób zamierzasz wykorzystać wizerunek dziecka.
- Staraj się wykorzystywać obrazy pokazujące szeroki przekrój dzieci – chłopców i dziewczęta, dzieci w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
- Poproś specjalistów o radę w sprawie zamieszczenia obrazów dzieci na stronie internetowej – zarezerwuj czas na obróbkę zdjęć przed zamieszczeniem ich na stronie internetowej. Jeśli filmy wideo pochodzą z serwera twojej organizacji, to materiał ten może być pobierany, dlatego zaleca się korzystanie z niezależnego serwera.

(Na podstawie wytycznych Departamentu Ochrony Dzieci EFA, dotyczących wykorzystywania wizerunków dzieci poniżej osiemnastego roku życia, www.thefa.com).

Fot.: fotolia.pl, pixabay.com
Projekt i skład: Jarek Zuzga / semper.pl
Złożone czcionką Humanst521

www.fdn.pl